

*Slušatelji prvog signalnog kursa u Veloj Luci
1943. godine*

stajala partizanska mornarica na području južne Dalmacije, naročito na sektoru Korčule i Pelješca.

Odmah nakon osnivanja Štab obalske komande u svom izvještaju od 25. rujna 1943. Štabu IV operativne zone, između ostalog, piše: (...) Pozabavit ćemo se pitanjem Korčule, Lastova, Pelješca i Mljeta.¹ Nekoliko dana kasnije isti Štab izvještava o formiranju prve otočke brigade² i preformiranju obalske komande u Komandu flote naoružanih brodova. U tom izvještaju stoji: »(...) Obalska artiljerija će se odvojiti. U tu svrhu mi dajemo dvojicu artiljerijskih oficira, od kojih će se, s ostalim artiljerijskim oficirima koji su na raspolaganju, formirati Komanda obalske artiljerije, koja će obuhvatiti sektor Brač, Hvar, Vis, Lastovo, Korčulu, Pelješac i Mljet. (...) Prema tome, dosadašnja Obalska komanda pretvara se u Komandu flote naoružanih brodova (Bračka, Hvarska, Viška, Lastovska, Korčulanska, Mljetska itd. (...)).«³

Tada je na južnodalmatinskom području bilo stanje flote Mornarice NOVJ slijedeće: Korčula: šest naoružanih motornjaka, Lastovo: tri i Mljet jedan. Na Pelješcu i Korčuli nalazila su se tri pomorska

oficira u jedinicama NOVJ, pa je Štab obalne komande s njima odmah stupio u vezu.⁴

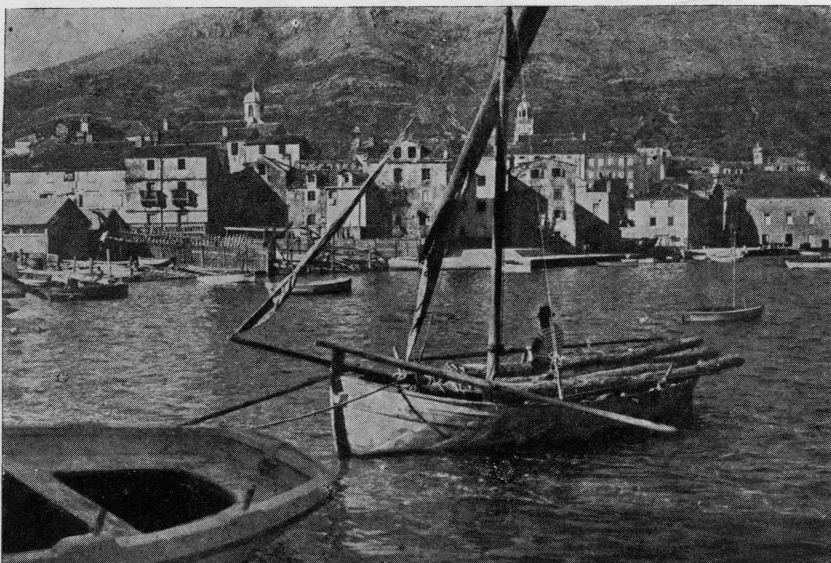
U izvještaju istog Štaba od nekoliko dana kasnije (4. X 1943) stoji da su se na Mljetu ponovo pokušali iskrcati Nijemci prije sedam dana. Međutim, naša Obalna artiljerija im je ponovo potopila jedan brod, a jedan zapalila. (Spomenuti brodovi prebacivali su dijelove njemačke Sedme SS divizije »Prinz Eugen«, pa se to vjerojatno na njih odnosi).

Nakon što je potkraj rujna 1943. godine formirana 13. južnodalmatinska brigada,⁵ na prijedlog odgovornih drugova iz Štaba Flote naoružanih brodova koji su 10. listopada posjetili otok Korčulu radi organizacije Flote, donijet je zaključak »da se od naoružanih brodova u sastavu te brigade obrazuje — Grupa južnodalmatinskih flotila.«⁶

Tako grupirana flotila sa područja južne Dalmacije i pod jednom komandom mogla se lakše uključiti u akcije protiv okupatora i brže izvršavati ostale zadatke u suradnji s ostalim jedinicama NOVJ na tom području.

Uporedo s tim dešavali su se krupni događaji na putu izgradnje naše ratne mornarice i njenom organizacijskom ustrojstvu. Nakon što je 18. listopada 1943. Vrhovni štab NOV i POJ izdao naredbu za formiranje Mornarice NOVJ, ubrzano je tekao proces njene organizacijske izgradnje. Već 10. studenog 1943. godine Štab Mornarice NOVJ u svrhu boljeg komandiranja i upravljanja podijelio je naše obalne područje od Soče do Bojane u šest Pomorskih obalskih sektora (POS-ova). Do tada su bili uspostavljeni štabovi II, III, IV i V POS-a, dok I i VI POS nisu uspostavljeni, jer se njihova teritorija tada još nalazila u neprijateljskim rukama.

Peti POS (tada nazivan i Pelješki) obuhvatao je teritoriju južne Dalmacije, odnosno priobalno i otočko područje od linije koja je išla sredinom Korčulanskog kanala (isključivo otoke Vis i Šćedro) do sredine Neretvanskog kanala — s. Podaca (uključivo) do zaliva Robinson sjeverno od Cavtata (isključivo Bobara i o. Supetar).

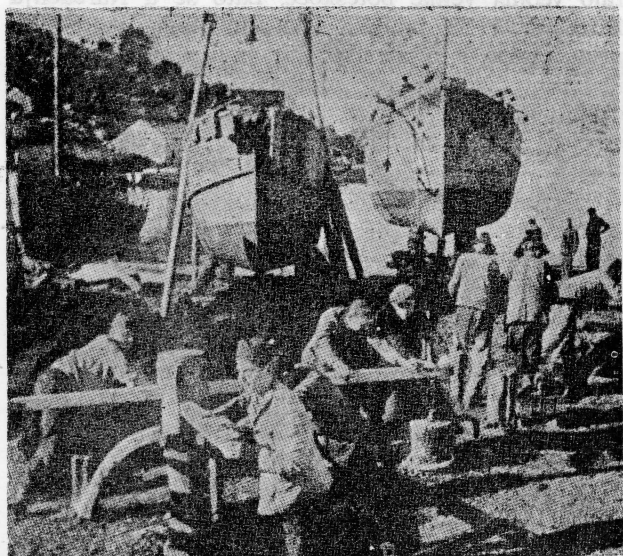
*KORČULA (s južne strane), u pozadini staro brodogradilište
koje je služilo za popravke partizanskih brodova*

Međutim, i prije službenog formiranja radilo se na pripremama za osnivanje V POS-a. Krajem listopada, nakon dobivenog naređenja, iz Hvara je brodom B. Č. 1, usprkos lošem vremenu i jakom jugu, krenula grupa rukovodilaca (koja je bila privremeno na toj funkciji) radi prikupljanja informacija i obavljanja pripremnih radnji za osnivanje Petog POS-a. U toj grupi bili su referenti pješadije i artiljerije (Vuk Nikolić i Vlado Prošić), te privremeni komandant POS-a (Ljubo Bradičić).⁷ Oni su preko Vele Luke došli u Blato, a zatim u Korčulu. Putem su upoznali artiljerijske položaje i radili na organizaciji POS-a, naročito tražeći personalna rješenja za rukovodioce. »U cilju formiranja IV POS-a⁸ uspostavili smo vezu s komandom 13. brigade, Komandom područja (za srednjodalmatinsko područje), članovima OK⁹ i sa polit. komesarom 26. divizije, koje smo upoznali s naređenjem VS i tog štaba.

U sporazumu s gore navedenim drugovima predviđeni su za Štab sektora i to: za komandanta Jeričević (Ante),¹⁰ zamjenik komandanta Orhanović (Marko) — poručnik korvete, politkom Dužević Rato,¹¹ zamjenik politkoma Petar Franulović Trenta i ađutant Štuk (Stjepan) — poručnik fregate. Za neke ostale sekcije već su predviđena lica, ali treba da se utvrde još detalji mogu li momentalno nastupiti službu i napustiti sadašnje dužnosti. (...)»¹²

Bilo je otežano kadrovski oformiti rukovodstvo Štaba odreda, jer su mnogi drugovi već bili na dužnostima u 26. diviziji ili 13. južnodalmatinskoj brigadi. Mnoge drugove koji su dolazili u obzir za rukovodioce u Štabu POS-a, rukovodstva njihovih jedinica su nerado puštali zbog vlastitih potreba. Neki od njih su bili izravno angažirani u borbi protiv neprijatelja i nalazili su se na borbenim položajima na Pelješcu. Sve je to otežavalo osnivanje Odreda. Međutim, nastojali su pronaći neka, makar privremena rješenja, kako bi Štab sektora počeo što prije djelovati. Za štab artiljerije bio je određen Marko Kalodera, art. poručnik koji se već nalazio na sličnom položaju. Politkomesar i ađutant bili su imenovani kasnije.

Zbog opasnosti da se naše jedinice moraju povući s Pelješca na Korčulu, zajedno s Komandom južnodalmatinskog područja trebalo se postarati za evakuaciju opreme koja tu nije bila neophodna, posebno iz magazina brodogradilišta.

Popravak partizanskih brodova na improviziranom brodogradilištu u Veloj Luci

U korčulanskom brodogradilištu užurbano se radilo na dovršenju dviju barkasa s motornim pogonom, čije bi korištenje u ovakvim prilikama bilo dragocjeno. Nedostajalo je i pogonskog goriva, pa je prijetila opasnost da zbog toga brodovi prilikom evakuacije padnu u ruke neprijatelja.

Poseban problem predstavljala je briga o ranjenicima, kojih je s obzirom na borbe na Pelješcu bilo sve više. Bolnica s ranjenicima bila je iz grada Korčule prebačena u Žrnovo a zatim u Blato. Predstojalo je prebacivanje ranjenika preko Hvara na Vis, gdje su bili definitivno zbrinuti. Naravno, to je bilo moguće izvesti samo pomoću brodova i posada Mornarice NOVJ.¹³

Uporedo s ratnim operacijama, vojne komande NOVJ a posebno Stab Mornarice, vodile su računa o sigurnosti civilnog stanovništva na moru. Naredbom Štaba Mornarice od 31. listopada 1943. zabranjen je saobraćaj na moru u priobalju i oko otoka.¹⁴

Nekoliko dana kasnije, točnije 10. studenog isti Štab naređuje Štabu V POS-a obaveznu kontrolu u lukama i uvođenje stalne službe sigurnosti. U Naređenje se vodilo računa o specifičnom položaju veoma bliskih naselja između kojih je svakodnevni promet putnika veoma čest, pa bi uvođenje stva-

LUMBARDA, najjužnije mjesto na otoku Korčuli

ralo veoma velike poteškoće. Zato se u Naređenju kaže: »(...) Za putnike lokalnih pruga, naime, za pruge koje se odnose pod jednu lučku kapetaniju ili zastupstvo, tj. i za putnike koji se kreću na području izlaska i ulaska jedne lučke kapetanije i zastupstva, kao npr. Orebić — Korčula i sl, nije potrebno voditi ličnu evidenciju.«¹⁵

Daljni korak poduzet u obrani južnodalmatinskih otoka bila je Direktiva Štaba Mornarice NOVJ od 8. studenog 1943. Štabu POS-a za formiranje operativnog štaba i poduzimanje mjera radi obrane otoka. U toj se direktivi, između ostalog, kaže: »(...) Tokom 7. o. mj. neprijatelj je poduzeo ofenzivne pokrete na prostoru Split — Sinj — Omiš (...). Postoji vjerojatnoća da će neprijatelj slične pokrete vršiti i na prostoru našeg Sektora.

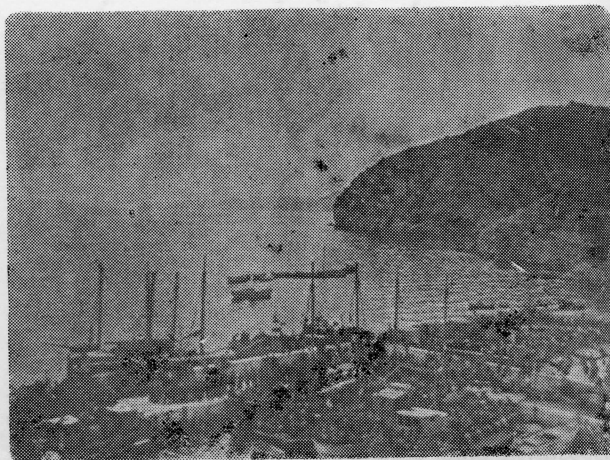
Prisustvo naoružanih maona u Gruškoj i Šibenskoj luci dozvoljava pretpostavku neprijateljskog pokušaja:¹⁶ ovladati srednje i južnodalmatinskim otočjem.

U vezi gornje situacije, dajemo vam slijedeću Direktivu: 1. U zajednici sa članovima Štaba 26. divizije, ukoliko ona nema drugih naređenja od Štaba VIII korpusa, poduzeti sve mjere predostrožnosti za obranu Pelješca, te otoka Korčule, Mljeta i Lastova.

2. Za rukovođenje svim jedinicama na tom području formirati operativni štab u koji treba da uđu jedan član štaba divizije, odnosno brigade, te referent pješadije vašeg sektora (...).

Tom štabu su operativno podređene sve pješadijske jedinice i naoružani brodovi (...).¹⁷

Malo poslije, Naredbom Štaba Mornarice NOVJ od 16. studenog 1943. formiran je operativni štab za obranu srednje i južne Dalmacije.¹⁸ Otočje srednje i južne Dalmacije podijeljeno je na tri operativna sektora. 1. Šolta — Brač; 2. Hvar — Vis; 3. Korčula — Mljet — Lastovo. Istom naredbom imenovane su i komande sektora. Za komandanta Operativnog sektora Korčula — Mljet — Lastovo imenovan je Stanko Parmač, načelnik 26. divizije.¹⁹ Izvršen je i raspored jedinica po operativnim sektorima. Na sektoru Kor-

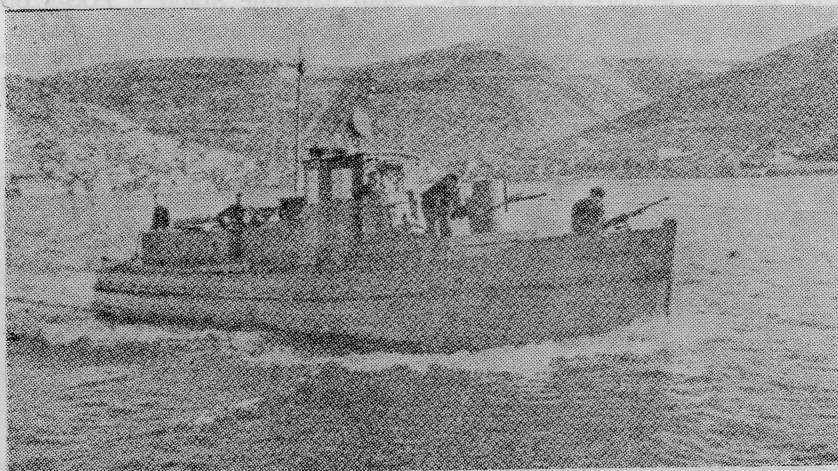
Transport je spreman za isplovljenje

čula — Mljet — Lastovo bile su raspoređene jedinice: a) otok Korčula: 13. južnodalmatinska brigada umanjena za dvije čete, jedan bataljon odreda V POS-a, artiljerija sa četiri baterije sa po jednim oružjem i jedna baterija sa dva oružja; b) otok Mljet: dvije ojačane čete 13. brigade, dvije baterije sa tri topa; c) otok Lastovo: jedna četa Odreda V POS-a.

Dalje se u Naredbi kaže da će Komanda sektora Korčula — Mljet — Lastovo odrediti iz svog sastava jedno lice za neposrednu komandu nad svim snagama na Mljetu.

Na kraju je rečeno da na otocima Lastovu i Visu Komanda operativnog sektora, pod čijom komandom stoje i ti otoci »za sada neće odrediti lica za komandovanje jedinicama na otocima Visu i Lastovu. Na tim otocima ostaju iste komande kao i do sada.²⁰ Iz ovoga se vidi da je procjena Štaba Mornarice bila ispravna, odnosno ona nije očekivala njemački napad na otoke Lastovo i Vis, pa zato i nije imenovala nove, operativne komande.

Po naređenju Štaba Mornarice od 16. studenog 1943. Štab 13. južnodalmatinske brigade komandirao je i Korčulanskim partizanskim odredom i svim

NB—9 »BIOKOVAC« (zajedno s NB—5 »Ivan« i NB—7 »Enare II) pratio je konvoj 20 motornih jedrenjaka kojim su prebačeni s otoka Korčule borci 13. dalmatinske brigade 1. proleterske brigade, Korčulanskog partizanskog odreda, 1. dalmatinske brigade i jedinica V Pomorskog obalnog sektora Mornarice NOVJ na Hvar i Šćedro

partizanskim jedinicama na Mljetu, Lastovu i Pelješcu.²¹

U međuvremenu dok su se obavljale intenzivne pripreme za obranu otoka Korčule, zbog pritiska jačih njemačkih snaga, naše su se jedinice morale povući s poluotoka Pelješca. U izvještaju V POS-a od 16. studenog 1943. Štabu Mornarice NOVJ o evakuaciji poluotoka Pelješca se kaže: »Dana 10. XI o. g. poslije podne komandant ovoga štaba bio je pozvan na Orebić, na sastanak sa načelnikom 26. divizije (Stanko Parmač), komandantom područja (Nikola Ivanović) i komandantom 13. brigade (Bogdan Pecotić), gdje mu je bila saopćena odluka VIII korpusa da se evakuiraju Pelješac, te prema tome da se pripremi brodskog prostora za 1.600 drugova zbog evakuacije u raznim pravcima.

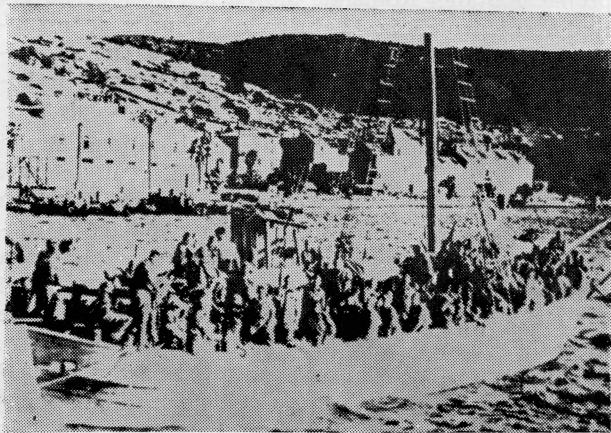
U toku noći 10/11. XI izvršena je u potpunom redu i predviđenom planu evakuacija poluotoka Pelješca. Također je evakuirano pučanstvo koje je to htjelo, a i stoka je prebačena na o. Korčulu. Iste noći prema nahođenju tehničkog referenta druga Milana Marasovića, prebačen je s Korčulanskog brodogradilišta najvredniji materijal u pravcu Vele Luke kao i 10 barkasa. Isto tako je prebačen i sav materijal koji se nalazio u magazinu bivše mornarske škole. Sve gore navedeno prebacivanje i evakuiranje izvršeno je sa plovnim parkom.

11. XI o. g. načelnik 26. divizije uzeo je pod svoju komandu Odred IV POS-a i ob. artiljeriju kako bi obrana o. Korčule i Mljeta bila što efikasnija i koncentrirana pod jednom komandom. Zbog toga što se nije postupilo po naređenju Štaba mornarice u pogledu formiranja Operativnog štaba, načelnik 26. divizije je izjavio da će on snositi odgovornost.

Načelniku 26. divizije dodijeljen je načelnik ovog štaba (Ivo Rebula) kako bi se direktno moglo naređivati patrolnim čamcima za izvršavanje njihovih zadataka.

Ovaj štab u suglasnosti s načelnikom 26. divizije preselio se iz Korčule u Velu Luku budući da su sada svi brodovi koncentrirani u Veloj Luci, odnosno po okolnim uvalama.²²

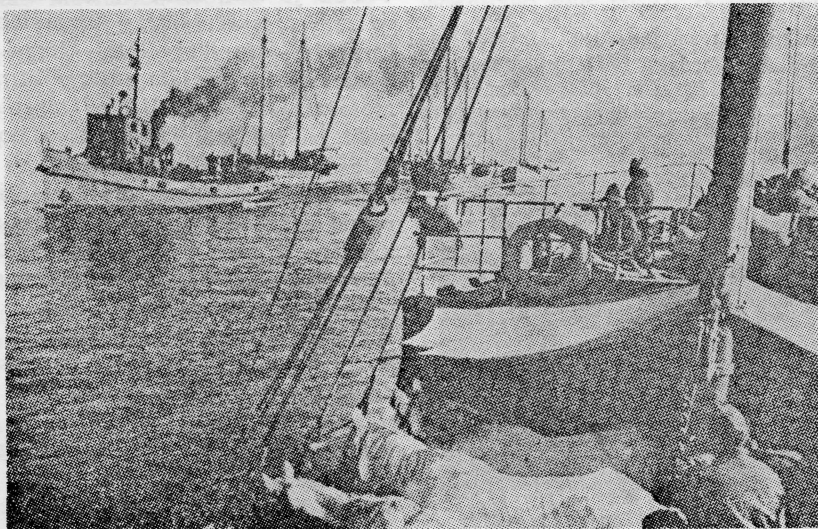
Poslije njemačkog zauzimanja poluotoka Pelješca

Drveni brodovi koristili su se za prijevoz jedinica i u potpunosti su zamjenjivali suvremene desantne brodove

očekivali su se njihovi daljnji napadi, u prvom redu na otok Korčulu, kako bi njegovim osvajanjem osigurali plovni put iz pravca Dubrovnika prema sjeveru. Očekujući njemački napad Operativni štab za obranu otoka poduzeo je daljnje mjere. Naređenjem od 18. studenog 1943. podređenim jedinicama kompletiran je Operativni štab za obranu otoka Korčule. U nj su ušli: komandant i komesar 13. južnodalmatinske brigade (Bogdan Pecotić i Vinko Maglica) i zamjenik komandanta Korčulanskog partizanskog odreda (Rasim Mehmedbašić). Pod komandu tog operativnog štaba spadale su sve snage 13. brigade i Korčulanskog partizanskog odreda. Iako je obrana otoka Korčule bila u prvom planu i njoj se posvećivala veća pažnja, vodilo se računa i o jačanju obrane otoka Mljeta i Lastova. Zato se u spomenutom Naređenju kaže: »Za obranu o. Mljeta i Lastova povećati broj mobiliziranih prema raspoloživom oružju«. ²³ Iz ovoga je vidljivo da je na otocima bilo više boraca spremnih da se bori, nego što je bilo više boraca spremnih da se bore, nego što je sobno stanovništvo stupilo je u jedinice NOVJ, a nesposobni, bolesni, stari i mladi na razne su se druge načine uključili u NOB.

Kao baza za formiranje odreda pri V POS-u, a

Na putu za Korčulu — travanj 1944. godine

prema uputama Komande Mornarice, poslužio je dio ljudstva izdvojen iz 13. brigade. Najprije je ustupljeno 40 boraca iz III bataljona Brigade. Ovi su borci ušli u sastav jednog od bataljona Odreda, u kojemu je ljudstvo bilo pretežno s otoka Korčule.²⁴

Odred pri V POS-u imao je tri bataljona. Prvi i drugi bili su stacionirani na otoku Korčuli, a treći na Lastovu. Zato, a i zbog toga što je Treći bataljon kasnije osnovan u izvještaju nema podataka o njegovoj brojnosti i naoružanju. Prva dva bataljona imala su ukupno 327 ljudi — prvi bataljon 161, drugi 159 i Štab odreda 7. Naoružanje je bilo slijedeće (opet bez trećeg bataljona na Lastovu): 304 puške, 10 puškomitraljeza, 7 teških mitraljeza i 8 pištolja.²⁵

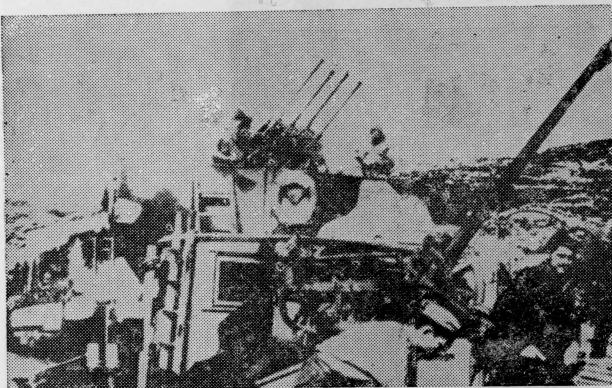
Štabovi bataljona čitavo vrijeme nisu bili kompletni. Neko vrijeme u prvom bataljonu nije bilo zamjenika komandanta, a u drugom bataljonu zamjenika političkog komesara. Svaki je bataljon bio podijeljen u tri čete. Baza bataljona je u Čari na otoku Korčuli. Kako borci Odreda nisu imali vremena da obave vojnu obuku, ona se često izvodila na samom borbenom položaju.²⁶

Postepeno se kompletirala i komanda V POS-a. Naredbom Štaba Mornarice NOVJ od 23. prosinca 1943. raspoređeno je nekoliko oficira bivše jugoslavenske mornarice na dužnosti u Mornaricu NOVJ. Štabu V POS-a dodijeljeni su: a) za pomoćnika komandanta obalske artiljerije Franc Misjak, b) za komandanta sektorske flotile Viktor Kobol, c) za referenta za minerstvo i zaprečavanje Karlo Kroner, d) za tehničkog referenta Ivan Petrić, e) za službu za potrebe Danilo Murn.²⁷

Veliku ulogu u obrani južnodalmatinskih otoka od njemačkog osvajanja trebala je odigrati obalska artiljerija. Baterije obalske artiljerije bile su raspoređene na ključnim točkama na sva tri otoka, posebno na Korčuli i Mljetu.

Na otoku Korčuli bilo je pet baterija obalske artiljerije i to: 1) baterija Lumbarda: jedna haubica 105/35, k. 109; 2) baterija Račišće: jedan brdski top 75/13, k. 240; 3) baterija Postrana — Žrnovo: dvije haubice 105/35, sjeverno od k. 317 (na samoj cesti) i jedan detaširani brdski top 75/13 na k. 321 (Kneža); 4) baterija Prigradica: jedna haubica 105/35; baterija Telegraf: jedna haubica 100/16 na položaju Rt Trstena.

Na otoku Mljetu bile su tri baterije: 1) baterija Rt Stupa: jedna haubica brdska 100/16; baterija

NB »Crvena zvijezda«, jedan od najvećih naših ratnih brodova iz NOB-e

Patrolni čamci na povratku sa svakodnevnog zadatka

Sovra: jedna haubica brdska 100/16; 3) baterija Vratnička: jedna haubica brdska 100/16.

Komande baterija: Baterija Lumbarda: komandir Rihard Franović, zamjenik Nikola Mirošević, politikom Ivan Marelić.

Baterija Račišće: komandir Mijat Poša, zamjenik Slavko Silić, politikom Ivan Botica-Nola.

Baterija Postrana — Žrnovo: komandir Miloš Krivokapić, zamjenik Franko Dragojević, politikom Roko Andrijić. Komanda detaširanog topa Kneža: komandir Zdravko Kunjašić, zamjenik Ante Boglić, politikom Ivan Poša.

Baterija Prigradica: komandir Prošpe Padovan, zamjenik Kleče Šeparović,²⁸ politikom Antun Marinović.

Baterija Telegraf: komandir Marko Vidulić, zamjenik Kuzma Oreb Krkatica, politikom Ante Jurjević.

Baterija Rt Stupa: komandir Mate Franić, zamjenik Ivo Đivanović, politikom Mirko Vlahović.

Baterija Sovra: komandir Nikola Šeparović, zamjenik Pero Franić, politikom Miljenko Sršen.

Baterija Vratnička: komandir Kristo Paskojević, zamjenik Amadeo Avangelista, politikom Niko Hajdić.

Svaka baterija je, pored komande, imala po nekoliko boraca koji su činili posluhu topova.²⁹

Prema Izvještaju od 15. prosinca 1943. godine V POS je tada imao 10 naoružanih brodova raspoređenih u Korčulanskoj (sedam brodova), Mljetskoj (dva) i Laštovskoj flotili (jedan brod). Za prevoz ljudstva i materijala upotrebljavali su se i mnogi motorni jedrenjaci čiji su vlasnici bili s tog područja, a često su pristizali u pomoć i brodovi IV POS-a sa Visa. Budući da su to sve bili uglavnom stari drveni brodovi, često su bili u kvaru. Požrtvovne i spretne posade najčešće su same otklanjale kvarove, a ako su one bile nemoćne brodovi su se upućivali na popravak u partizanska brodogradilišta u Korčuli ili Veloj Luci.

Kako je nakon pada Pelješca pritisak njemačkih snaga postajao sve jači, a naše snage na otoku nedovoljne da mu se odupru, viša je komanda NOVJ morala dopremiti nove snage. Delegacija NOV i POJ pri komandi savezničkih snaga u Bariju u Italiji izvijestila je Štab Mornarice 26. studenog o upućivanju dijelova Prve prekomorske brigade na otoke srednje Dalmacije. U Izvještaju stoji: »(..) Jutros

smo uputili parobrodom »Bakar« jedan bataljon u većini 300 boraca Prve prekomorske brigade. Večeras će otploviti drugi transport s engleskim brodom u jačini od 170 boraca. Ovi borci iskrcat će se u Veloj Luci (...) Prema sporazumu Vrhovnog štaba i savezničke misije iskrcat će se najprije 1.000 boraca na otoku Korčuli, a zatim po 500 na Visu i Hvaru (...).³⁰

Kao što je poznato, ni borci Prve prekomorske brigade, ni dijelovi Prve dalmatinske brigade, koji su kasnije također pritekli u pomoć našim jedinicama, nisu mogli spriječiti da nadmoćnije neprijateljske snage osvoje otok Korčulu, a zatim i otok Mljet. (Napad na otok Korčulu izvršili su dijelovi 750. lovačkog puka njemačke 118. lovačke divizije i Obalsko-lovačko odjeljenje »Brandenburg« 22. prosinca i zauzeli ga nakon četiri dana. Mljet je okupiran 31. prosinca 1943. godine).

Protiv nadmoćnijih njemačkih pomorskih snaga brodovi V POS-a nisu mogli poduzimati veće ofenzivnije akcije u obrani otoka. To je bilo tim više otežano što je neprijatelj imao apsolutnu dominaciju u zraku. Naime, očekivana pomoć Saveznika je izostala. Pojedinačni okršaji naših pomoraca na drvenim brodovima protiv njemačkih brzih i modernih ratnih brodova više su bili izraz osobne hrabrosti da makar i u neravnopravnoj borbi bez obzira na vlastite gubitke pruže otpor okupatoru.

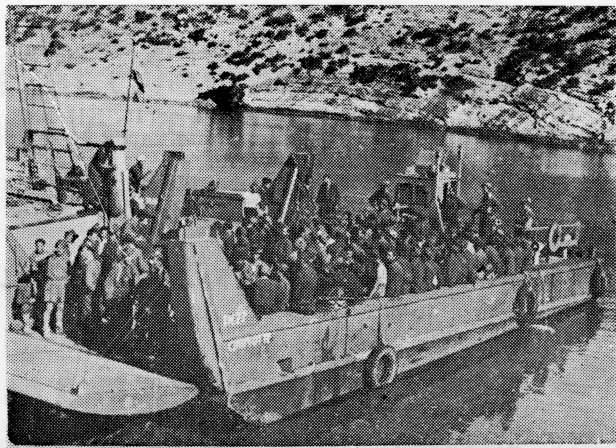
Brodovi V POS-a, u veoma teškim uvjetima besprijekorno su izvršili zadatak evakuacije naših boraca i zbjega prilikom napuštanja otoka Korčule.

Ratni izvještaj Štaba IV POS-a od 26. prosinca 1943. godine Štabu Mornarice NOVJ o evakuaciji jedinica s otoka Korčule na Hvar i Šćedro govori o tome: (...) NB 5 nakon konvojiranja iz Vele Luke uplovio u uvalu Bristva s oko 200 naših boraca.³¹ Navečer opet isplovio u svrhu zaštite i evakuacije preostalih dijelova naših boraca s obale otoka Korčule. U noći od 24. o. mj. vršena je evakuacija s otoka Korčule jedinicama ovog sektora (...).

P. S. NB 9 i NB 5 nakon svestranog pretraživanja uvala od Proizda do Prigradice vratili su se u bazu a da tamo nisu nikoga pronašli (...).³²

Na otoku Korčuli ostao je dio boraca koji se pritaio i skrivao. Da bi ih okupio i što prije vratio u jedinice NOVJ Štab Mornarice svojom je naredbom od 30. prosinca 1943. imenovao poseban Štab za jedinice zadržane na Korčuli. U naredbi se kaže: »Štab dijelova jedinica koje su ostale na Korčuli: komandant Mate Bošković, dosadašnji komandant I bataljona 13. brigade, politkom Baldo Filipović, dosadašnji politkom Korčulanskog odreda, zamjenik komandanta Božo Jeričević, dosadašnji komandant Korčulanskog odreda, za zamjenika politkoma Petar Franulović, dosadašnji zamjenik politkoma V POS-a.

Zadatak tog štaba je a) da najhitnije okupi sve drugove koji su u grupama po uvalama i razbijeni po čukama, b) da najposobniji dio od 50 drugova organizira za borbu protiv neprijatelja po dijelovima kako vidi da je najbolje, ali da to bude borbena cjelina, c) da u momentu prelaska na Korčulu ukrca sve koji ne dolaze u obzir za predviđeni broj 50, kao i da brodovima otpremaju sve takve kada budu okupljeni zajedno s narodom koji se hoće evakuirati.

Grupe naših vrijednih otočana javljale su se za borbu protiv okupatora

2) Drug Božo Jeričević, zamjenik komandanta treba da se isključivo bavi okupljanjem drugova.

3) Druga Marka Orhanovića činimo najodgovornijim za prebacivanje drugova i naroda.³³

Sve do 31. siječnja 1944. godine brodovi Mornarice NOVJ prebacivali su s otoka Korčule na Vis grupe boraca i zbjega, usprkos lošem vremenu i opasnosti od neprijateljskih brodova i aviona.

Padom otoka Korčule i Mljeta cijelo je obalno i otočko područje južne Dalmacije došlo pod njemačku okupaciju. Jedino je otok Lastovo cijelo vrijeme ostao slobodan i on će (zajedno s otokom Visom) biti baza odakle će na proljeće 1944. godine početi ofenziva 26. divizije NOVJ za konačno oslobođenje Dalmacije. Brodovi i jedinice Mornarice NOVJ u tome će imati prvorazrednu ulogu.

BILJEŠKE

¹ Zbornik dokumenata i podataka o NOR-u naroda Jugoslavije 1941—1945. (u daljnjem tekstu Zbornik dok.), tom VIII, knjiga 1, Bg 1959, str. 47.

² Odnosi se na 12. dalmatinsku brigadu.

³ Zbornik dok, VIII/1-69.

⁴ Isto.

⁵ 13. južnodalmatinska brigada formirana je u Janjini na Pelješcu 17. IX 1943.

⁶ Zbornik dok, VIII/1-115; obavještenje Štaba IV operativne zone od 11. X 1943. Štabu Prve južnodalmatinske brigade o obrazovanju grupe južnodalmatinskih flotila u sastavu Prve južnodalm. brigade.

⁷ Isto, str. 145; Izvještaj rukovodstva za formiranje IV POS-a od 29. XII 1943. Štabu Mornarice NOVJ o pripremanju i formiranju sektora.

⁸ Odnosi se na V POS koji se tada često naziva IV.

⁹ Radi se o Okružnom komitetu KPH Dubrovnik (za južnu Dalmaciju).

¹⁰ Pogrešno stoji Ante, a treba da stoji Božo.

¹¹ Poginuo kod Smokvice na Korčuli 24. prosinca 1943. godine.

¹² Isto kao bilješka 7.

¹³ Isto.

¹⁴ Isto, str. 159.

¹⁵ Isto, str. 179.

¹⁶ Odnosi se na operaciju »Heifisch«.

¹⁷ Zbornik dok, VIII/1-169.

¹⁸ Isto, str. 234.

¹⁹ Isto.

²⁰ Isto.

²¹ Isto, str. 237.

²² Isto, str. 240.

²³ Isto, str. 245.

²⁴ Isto, str. 253; Izvještaj Štaba odreda V POS-a

od 20. XI 1943. o formiranju, naoružanju, rasporedu i organizaciji odreda.

²⁵ Isto, str. 256.

²⁶ Isto, str. 340; Izvještaj V POS-a od 15. XII 1943. Štabu Mornarice NOVJ o stanju flotile partiz. odreda, obavj. službi, intendaturi i sanitetu.

²⁷ Isto, str. 363; Naredba Štaba Mornarice NOVJ od 23. XII 1943. o rasporedu oficira bivše jugoslaven-ske mornarice.

²⁸ U dokumentu se pored nadimka i prezimena ne navodi ime.

²⁹ Zbornik dok. VIII/1-363; kao bilješka 27.

³⁰ Isto, str. 275; Izvještaj delegacije NOV i POJ u Bariju od 20. XII 1943.

³¹ Odnosi se na dijelove 13. južnodalmatinske bri-gade.

³² Zbornik dok. VIII/1-368.

³³ Isto, str. 376.

MEDITERANSKA PLOVIDBA KORČULA

DIREKCIJA — KORČULA

Telegram: Mediteranska Korčula

Telex: 27528 YU MEDKOR

Telefoni: centrala 81-154-7 (4 linije)

**RASPOLAŽE SPECIJALNIM BRODOVIMA HLADNJAČAMA ZA PREVOZ LAKO
POKVARLJIVIH TERETA PO SVIM MORIMA SVIJETA,**

**ODRŽAVA REDOVITU LINIJU JADRAN — SJEVERNA I ZAPADNA AFRIKA,
ŠPANJOLSKA I KANARSKI OTOCI,**

SUVREMENIM TRAJEKTOM ODRŽAVA VEZU KORČULA — KOPNO,

VRŠI USLUGE PRIJEVOZA PITKE VODE.

